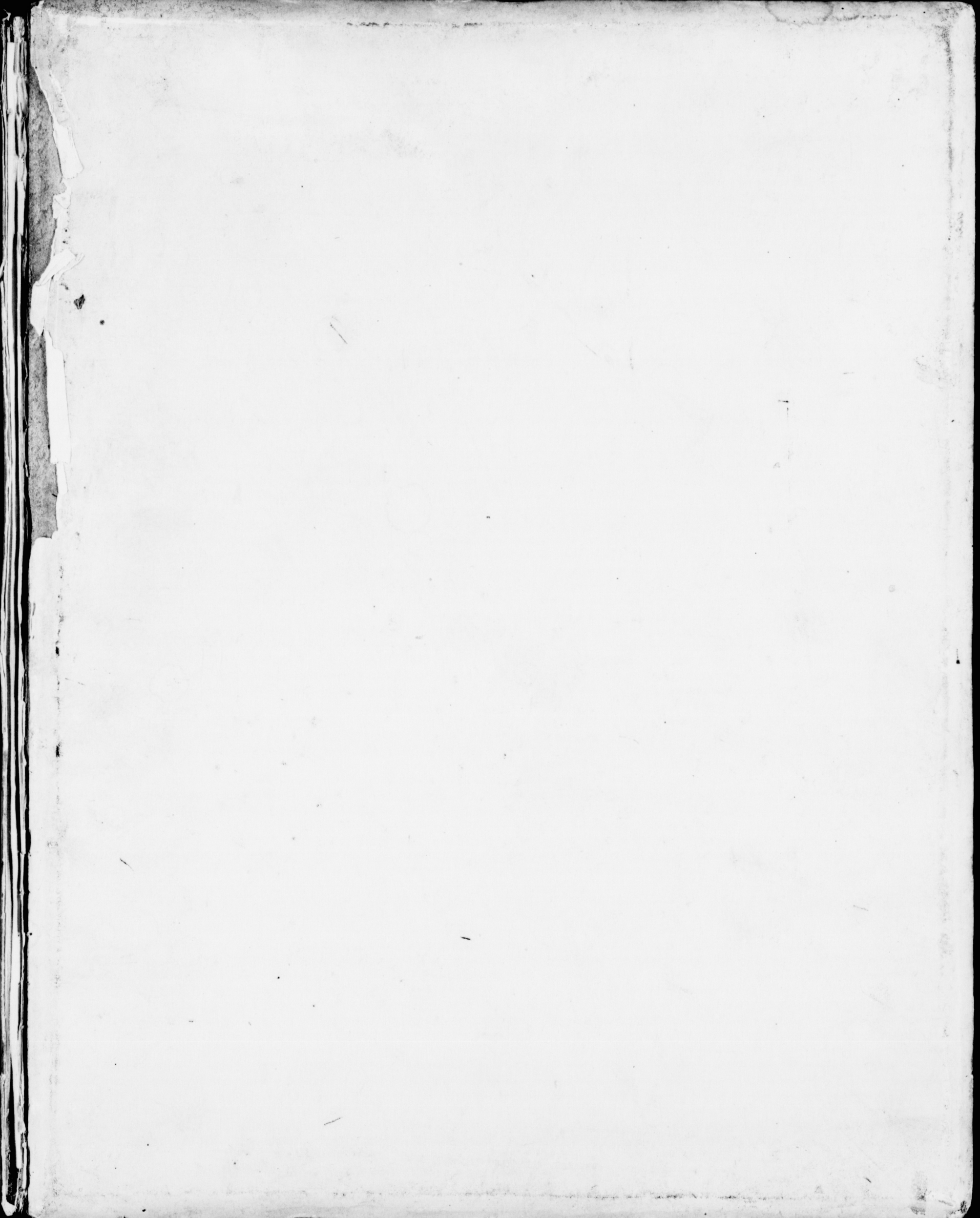

159/202

Vrouwe

Elisabeth Schaepman-La Chapelle

OP

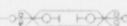
15—16

1844

Augustus

1867

1892.

Doctor

Herman J. A. M. Schaepman

eerbiedig aangeboden

OP ZIJN ZILVER PRIESTER-JUBILEUM

DOOR

Mevr. de Wed. BONGARTZ-SMEETS.

*Aan den Zeer Eerwaarden
Hooggeleerden Heer*

den Heere, Dr. H. J. A. M. Schaepman.

Hooggevierde Jubilaris!

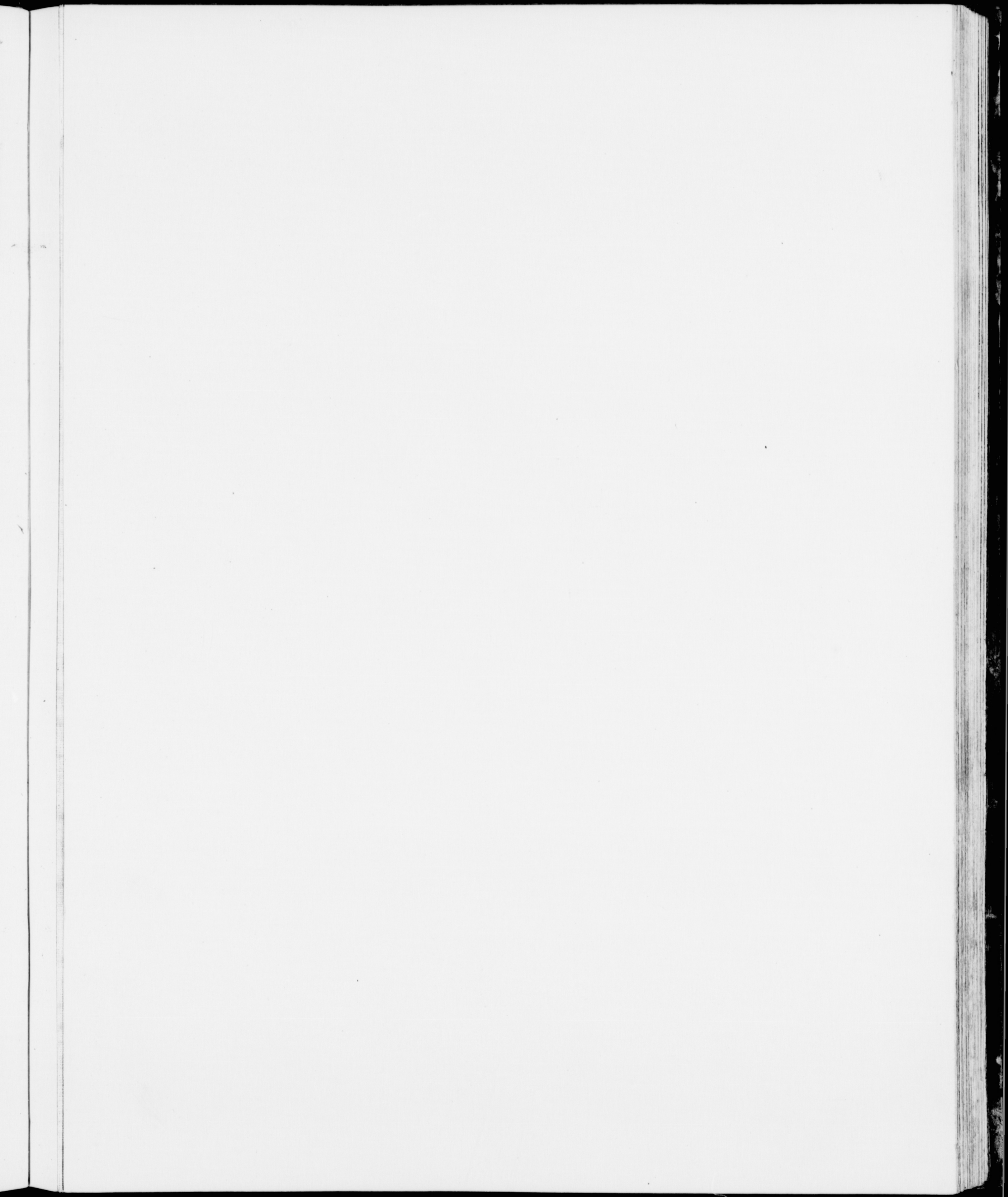
Heden, op dezen schoonen dag, zoo lang reeds afgebeden, nu Gij U van eene trits mannen omringt ziet, de edelste en beste onzes vaderlands, die U in den rijkdom van Hollands tale, neen, wat zeg ik, in den rijkdom van talen komen huldigen, gevoelde ik maar al te zeer, dat mijne stem in dit machtig koor verloren moest gaan, en toch, ik wilde U ook mijn loflied zingen! Toen stille schroom mij de hand weerhield, kwam het vernuft mij een toon aangeven, die een tweeklank vormt met eene snaar in Uw gemoed, ik zou U zingen van de zalige Vrouwe, die Gij tot Zone gegeven waart, van de blijde Moeder die zich in Uw geluk verheugt; proza en poëzie wilden mij daartoe hun bijstand leenen. In proza zooals het leven dit geeft, zou ik U zingen van Uwe Moeder bij Uwe wieg, van Uwe Moeder op den dag dat God zijn verbond met U sloot; in poëzie, die de taal der hemelingen is, trachtte ik de vreugde der zalige Vrouwe U te hergeven, die met de zegepralende Kerk God looft om Zijne werken, God dankt om de genade aan U verleent. De moedernaam zal Uwe aandacht voor deze bladen vragen, die ik met vrome bede voor Uw heil, met dankbaarheid voor wat Gij ons steeds waart, stil, bescheiden aan Uwe voeten leg.

Zeer Eerwaarde Hooggeleerde Heer, laat toe dat ik mij noeme

Uwe Dienaresse,

FRANCISCA

Wed. BONGARTZ—SMEETS.

Wat wel de moeder van haar jongen zint?
Een wereld in een wieg, dat is het kind!

Dr. SCHAEPMAN.

15 Augustus 1844.

Vrouwe Elisabeth Schaepman-La Chapelle
bij de wieg van haren Zoon.

Schoon was het landschap, schoon als slechts een Hollandsch landschap zijn kan, waar de gezichteinder zich tot in het onmetelijke verruimt, en de blik slechts begrensd wordt door het slanke torentje, dat opwaarts wijst, of door een groep trotsche eiken die de kruin ten hooge beuren. Hollandsch landschap! waar niet slechts de blauwe hemel zich boven het hoofd des wandelaars welft, maar waar ook in spiegelenden vliet, in beek en vijver zich een hemel opent aan zijne voeten.

Schoon was het landschap in Oogstmaands feestdos, heerlijk ook het avondlucht-tafereel. Glanzend witte wolkentopjes, moê gedarteld op den golvenden luchtstroom, kwamen statig (drijvend als op Cherubynenwiekjes) naar het westen zweven, om een huldegroet te brengen aan de koninginne van den dag, die hun opriep uit het schuim der zouten golven, of uit het nevelwaas waarmede de aarde zich des nachts omhuld. En de zonne lachte haar zilverlokkige gunstelingen tegen, en kroonde ze met licht en goud; en zij, hoog bloozend als in namelooze weelde, reien te zamen, buigen en zwenken, dwarrelen en huppelen en zingen een dithyrambe van het hoogste genot.

In de landouwen heerschte die plechtige stilte, die het avondgebed der natuur te noemen is. Het lam had zich vredig naast zijne moeder gevleid, en het veulen had zijn huppelen gestaakt, alle bezielde schepselen strekten zich neder ter genotvolle rust, om, al genietenden, weg te dommelen in een droom van geluk.

Bloem en kruid vierden nogmaals hoogtij. Hooger verhief zich elke plant op haren stengel, schooner, dieper was de kleur van bloem en blad; mateloozer en zoeter was ook de geur die zij ten hemel zonden, al eer hare kelkjes zich sloten en hare blaadjes zich vouwden ter nachtelijke rust.

Daar klonk door de heilige stilte een lied, zacht kweelend als het lied van den jongen nachtegaal, en deed de blanke duif en witten zwane den hals luisterend uit de donzige pluimen beuren. Het was een lied dat zich harmonieus aansloot bij de neiging der natuur in deze ure, de stemme zong:

„Sluimer mijn Zone, ja sluimer nu in,
'k Waak aan Uw wiegje met teedere min,
Rondom Uw sponde heerscht rust en heerscht vree
Engelen meng'len hun zang met mijn beë.

Sluimer mijn liev'ling, hoe zoet is Uw rust,
Wichtje van zorg en van schuld onbewust,
O! bleef Uw ziele zoo rein en zoo schoon,
Dan werd Uw harte der Godheid een troon.

Heer, die dit kindje het eerst hebt bemind,
Die in zijn onschuld Uw schoonheid hervindt,
Hoed het voor al wat het oog U mishaaft,
Al wat zijn adel als Christen verlaagt.

Moeder des Heeren, Gij Moeder van God,
 'k Wijd U mijn HERMAN, zijn leven, zijn lot,
 'k Leg hem, o Vrouwe! in de armen U neêr,
 Wees hem een Moeder en koester hem teêr.

Blijf hem een Moeder voor nu en altijd,
 Nog als Uw Zone van 't stof hem bevrijdt,
 Nog als Uw Zone hem kroont met de kroon,
 Die hij zal winnen, zijn deugden tot loon!

O, wat verrukking bestroomt mij de ziel,
 Ach, dat het heil eens ten deele mij viel,
 Dat ik mijn Zone, o, naamloos genot,
 Dat ik mijn HERMAN zag kronen door God!"

Dat was het lied eener blijde moeder! — Aan het geopende venster van het vriendelijk landhuis was zij gezeten die aldus zong, en zingende den slaap verbeidde van het blonde wicht, dat zij in het goud der avondzonne de wiege gespreid had.

Op de vleugelen van het lied verhief hare reine ziel zich hooger, en de laatste strophe werd door haar met eene begeestering gezongen, die de oogen van den kleinen sluimeraar opnieuw deden flonkeren, maar om ze des te vaster te sluiten, na er de zoete beeldtenis der moeder nogmaals in opgenomen te hebben.

Als het lied geëindigd was, rustte het oog der Vrouwe met onuitsprekelijke liefde op den zoon, en zij moest zich geweld doen om de hand te weerhouden die liefkozend naar het knaapje heentrok. Geen penseel van Rafaël had immers schooner engeltje kunnen malen, als het blozend wicht, dat daar los en vrij in de wiege lag, de windselen werend, en dat zoo stout met den kleinen hiel kon trappelen en het ronde vuistje zwaaien, als hadde

het reeds een vijand te vertreden of te vergruizelen.. Maar bedwong die vrouwe de streelende hand, hart en oog zal zij verzadigen, drinken zal zij den stroom der moederweelde.

Dan nam zij het bidsnoer, van paarlmoer en zilver, en poogde zich tot bovenaardsche liefde op te heffen. Op de balsemgeuren, die het zuiderzuchtje haar tegenluwde, wiegde zich hare geest en steeg hooger en hooger; het was immers de liefelijkste feestdag die door de kinderen der Kerk gevierd wordt, de dag waarop de Bruid des Heiligen Geestes hare plaats ging innemen als Koninginne des hemels en der aarde. En door de fantasie vervoerd, scheen het haar, of de blauwe hemel, die in het Westen nog in goudglans baadde, en aan den Ooster horizon reeds met zilver omzoomd was, de mantel was die der Lieve Vrouwe schouderen ontgleed, toen zij den drempel der eeuwigheid ging overschreiden. En hooger stijgende genoot zij mede van de vreugd, die der Moedermaagd gesmaakt moet hebben, toen zij haren Zone als den Koning der eeuwige heerlijkheid aanschouwde. Hare Zone, lispelde zij, om Wien alle geslachten haar zalig zouden noemen. Hare Zone, die gesteld was tot een teeken van val en van opstanding voor velen. Hare Zone, met wien zij den smaad en de smart des kruises gedeeld had!

Wel gleden de paarlen der Vrouwe nog door de vingers, wel klonk het van hare lippen: „Wees gegroet, gij vol van genade;” maar hare geest werd gedreven van de aarde naar den hemel, en van den hemel weder naar de aarde, waar zij de koninklijke Jonkvrouwe gezeten zag naast de kribbe van haren Zoon.

Dan jubelde zij met die hoogbegenadigde, over wie God zelf de moedervreugd als een balsem had uitgestort, die haar met hemelweelde overgoot. Maar kinderlijk naief zal zij der Heilige Vrouwe ook vragen of haar geluk niet werd verstoord door bange visioenen, die zich om de profetie van Simeon samendrongen.

't Goud der zonne was verdwenen, de schaduwen hadden allengs breeder vormen aangenomen, ook de ziel der moeder had den invloed dier mysterieuse schaduwen ondergaan; het bidsnoer was haar uit de vingers gegleden, en het eenige wat de wereld van het ongeziene met die der werkelijkheid voor haar verbond, was de krachtige en regelmatige ademhaling van het slapende kindje. Maar de fantasie tooverde om het wiegje ook beelden en groepen, die het hart der moeder beurtelings deden jubelen of trillen. Dan ontwaakte in haar een vurig verlangen, dat de sluier der verborgenheid ook maar één oogenblik voor haar mocht worden opgeheven. „O! zoo ik wiste waartoe dezen Zoon was voorbeschikt, mijn Vader,” zoo bad zij, „hoezeer zoude ik hem in Uwe banen leiden.” En terwijl zij smeekende opzag, klonk haar eene stemme: „Zie, en aanschouw!” En een visioen ontrolde zich.

Het was of daar een voorhang vaneen week, en zij een blik mocht werpen in een vorstelijke halle, vol licht, vol purper en goud; en het middenpunt van dien luister was haren Zoon, het kindje in de wiege!

Daar boog zich over het kindje een ontzaglijk vrouwenfiguur, het was de Kracht, zij wond hem een gordel om de heupen; daar trad de Wijsheid toe en drukte hem een merkteeken op het voorhoofd; daar naderde hem de Geestdrift en schreef hem gloeiende letteren in de borst; daar overgoot hem de Liefde met een balsem van naamloos zoeten geur; daar trad de Arbeid aan en plaatste hem een zegelmerk op den arm; daar kwam de Moed en gaf hem een zwaard in de vingers; daar sprak de Wetenschap: „Hij is mijn Zoon!”

En bij de aanraking van elken genius werd het knaapje al grooter en schooner. De wiege vervormde zich tot zetel, het kind was jongeling.

Daar klonk hymne en citherslag, en het Muzenkoor kwam den jongeling huldigen als uitverkorene!

Vergeefs zuchtte de moeder: „laat af, o, laat af.” Maar de zusteren legden hare attributen aan zijne voeten en zongen hem lof!

En de zetel werd vorstentroon, daar verschenen monarchen van het heden en het verledene, meesters in taal, geschiedenis en kunst, in godgeleerdheid en staatsbeleid; zij kwamen hem een kroon om de slapen drukken en legden hem een scepter in de hand. Maar de moeder bad en schreide: „Neen Heer, dit alles vraag ik niet voor mijnen zoon, ik vraag U slechts, dat hij Uw dienaar moge wezen.”

Dan verscheen er een vurige wolk boven het hoofd des gekroonde, juichende Engelen doorstoeiden die wolk en toonden de symbolen van het priesterschap.

Daar daalde eene trits van mannen neder, Utrechts aloude roem, een Nederlandsche Sleutelvoogd, omstuwde van gemijterde helden, waaronder die martelaar en krijgsman konden zijn; en zij zalfden het hoofd des voorbeschikte met Goddelijke zalving, en vouwden hem de stola op de borst.

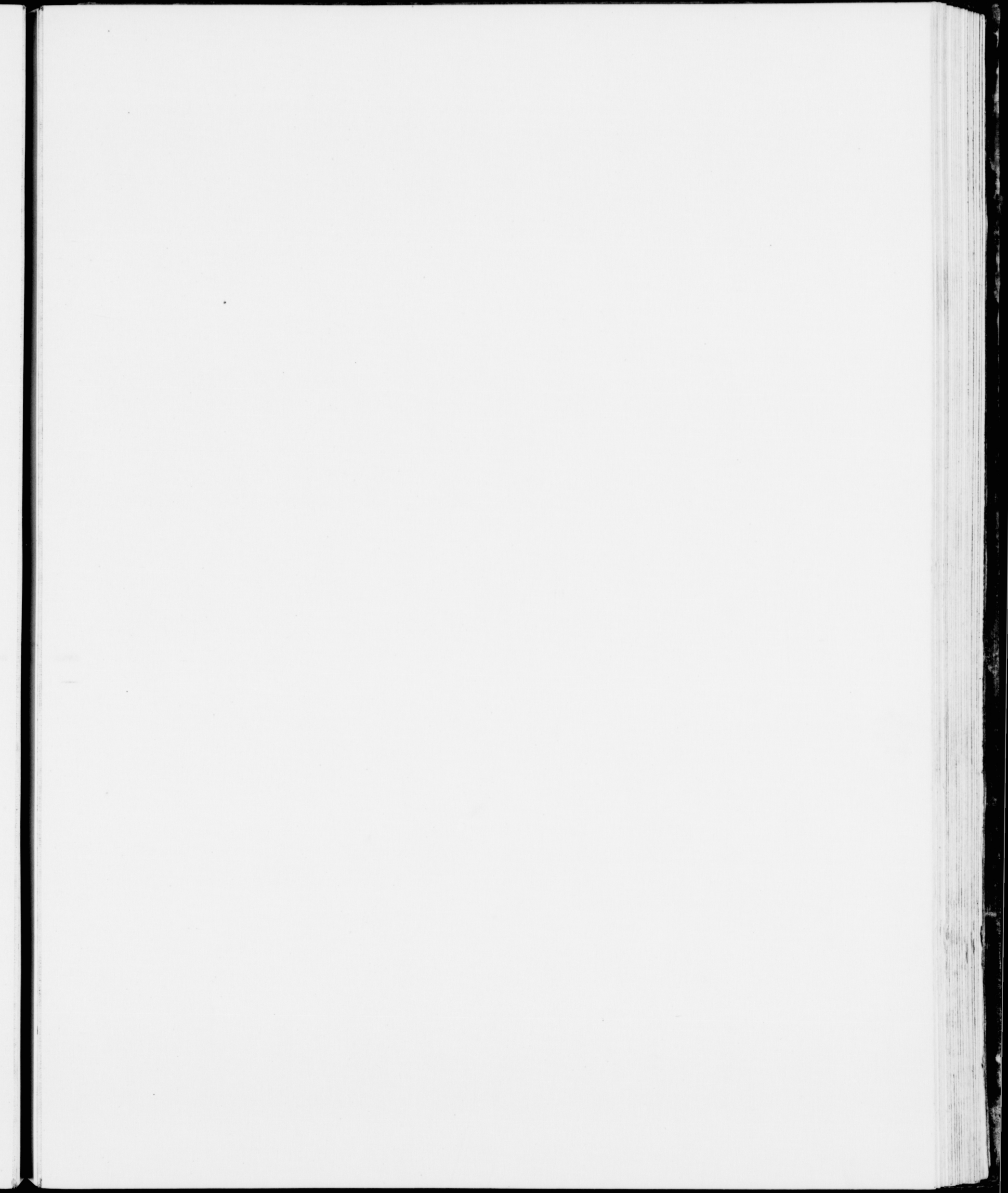
En de moeder voelde vrees en ontzetting. Dit alles ging immers de kracht van den sterveling te boven. Dan bracht zij het grootste offer dat eene moeder brengen kan: „Neem, Heer,” aldus bad zij, „neem mijne Zone eerder weg in het kleed der onschuld, dan dat hij bezwijkte onder zulk eenen last. Gij, Heer, die de kinderen liefhebt, ontferm U zijner!”

Maar zie, het visioen veranderde. Nu zag zij een Oostersche tuin, overhuift met palmen, en in dien tuin was de goede Meester spelende in wijden kinderkring; in zijn gordel droeg Hij bloemen uit Nederlandschen hof, Hem door een knaapje geboden. Maar de Meester zag er moede en droevig uit. Hij droeg de wonden der doornen aan zijne slapen; dan zette Hij zich neder te midden dier kinderen en toonde hen eene krone van goud

en ook Zijn eigene kroon, den krans van doornen, en Hij vroeg: „Wat kroon zoudt gij U kiezen mijne kinderen?” En aller oogen fonkelden voor de gouden kroon, maar de kroon van doornen deed ieder huiveren. Doch een goudlokkig knaapje, dat de knieën des Meesters omvat hield, en met medelijden naar de wonden diens aanschijns had opgezien, fluisterde schroomvallig: „Heer, geef mij de kroon van doornen, dan zal die U geen pijn meer doen.” En de Meester zag met onuitsprekelijk welbehagen op dat kind, Hij zegende het, schonk het Zijne martelkroon, en zeide: „Wel ieder, mijn zoon, wil een kroon uit goud geslagen, maar die krone moet *gewonnen worden door het dragen van den distelkrans.*” Dan zette het knaapje zich de krone op het hoofd, en de Meester vertoonde het kind aan de ontroerde Vrouwe, die in hem haren Zoon, haren HERMAN begroette.

De visioenen waren voorbij; de maan had hare baan hooger bestegen en wierp nu een helle straal op het kindje in de wieg; het kindje, dat in den slaap de armpjes had uitgebreid en het hoofdje zijwaarts had gebogen. Als dan de moeder tot de werkelijkheid was wedergekeerd, knielde zij aan de sponde, waar haar kindje met licht overgoten, in kruisvorm, op nederlag.

Dat was een heerlijk uur!

Dr. SCHAEPMAN.

15 Augustus 1867.

Vrouwe Elisabeth Schaepman-La Chapelle
ter wijding van haren Zoon.

oor Utrechts gouwen zong de klok haar zilver
lied, en jubelde door de blauwe lucht van de
Dochter Eva's, die door de verdiensten des Zone
ging zetelen in het diepste licht, en met twaalf
sterren gekroond ging worden.

Maar dat zilver lied zong nog van een andere vreugd,
van een ander mysterie uit 's Heeren stervenssmart ge-
boren; het zong van een nieuwe zegepraal over het stof,
van een nieuwe schepping des Almachtige, van den Priester
des Nieuwen Verbonds, in zijn hoogheilige bediening, de
voortzetting van het Eeuwig Woord, nederdalende onder
de kinderen der menschen.

Want een Zone der Kerk stond op den drempel
van het heiligdom, en beidde de zalving des Heiligen
Geestes om dien ontzaglijken drempel te overschrijden,
en het Heilige der heiligen binnen te gaan.

Het zonnelicht goot gouden glansen door het gewijde
priesterkoor, en beden en geuren klonnen steigerend
hooger en vulden de gewelven.

Het orgelspel (waarin de meester der tonen alle
aandoeningen hergeeft, die des menschen borst doortrillen)
klonk zacht en bescheiden, als sprak het van ernstige

voorbereiding, van rustige, heilige studie; om dan in een verrukkelijken toonval, een hand vol paarden te strooien, als zinnebeeld der genoegens, die het leven in Gods genade, den sterveling toch immer biedt. Maar het orgel zal ook spreken van der geestdrift heiligen gloed, die den mensch elk offer als niets doet achten; het zal in melodieën zingen van een liefde die niet tot de aarde behoort, en met de liefde der Serafijnen schijnt te willen wedijveren. Dan weder zal het in schrillen klank, in steunenden zucht, in angstig beven getuigen van den schroom die den mensch bemeestert, wanneer hij den voorhang van het binnenste heiligdom gaat opheffen, en zich voor immer gaat omkleeden met het plechtgewaad van den Priester des Allerhoogste.

Maar de ziel van den sterke in God, zal de wieken wel voor een korte wijle samentrekken, maar om ze des te breeder te ontplooien. Zoo ook hernemen zich de gewijde tonen; stil ingezet, als het murmelen der lippen, maar in haar ruischende zwellen den breedden wiekslag nabootsend van den geest, die de etherkringen doorklieft; maar in melodiën, nederstroomend als een gouden regen die op de aarde dalen komt.

Stil werd het ook, plechtig stil, in het huis des Heeren. Stil, als toen het uitverkoren Twaalfstal den Trooster beidde. Heilige eerbied deed den ademtocht weêrhouden, en ieder harte klopte sneller, men voelde de nadering Gods, wiens Geest weder op een Apostel ging rusten.

Dan, als was de geestdrift te lang betoomd, als stroomde de jonge Kerk voor het eerst in volle levenskracht uit, daverde het door de koren: „Tu es Sacerdos in aeternum!” Tu es Sacerdos in aeternum, de hoogste kracht werd daar ontwikkeld, de metalen monden galmen het uit, als om der aarde te verkondigen dat het hoogste bereikt is; als om der wereld te overtuigen van een kracht die niet te breken is.

„Tu es Sacerdos in aeternum!” het klonk in alle toonvallen alsof de donder van Sinaï dien kreet doorrolde, en of een tuimelende Cherubijnen-stoet hem uitschaterde, Tu es Sacerdos in aeternum, het was of de helle scheurde, en of de hemel hare rijen citherslaande Engelen te aanschouwen gaf.

Tu es Sacerdos in aeternum! En als die kreet had geklonken, dan verhief zich eene vrouwe, die lang en stil gebeden had.

Tu es Sacerdos in aeternum! als in verrukking herhaalde het hare lippen, immers de jonge Priester, wien het lied der Kerk gegolden had, hij was hare zoon, hare HERMAN.

Dan stond zij recht voor het aanschijn van haren God, en de jubelende ziel ging Hem in hymne loven.

Van den opgang mijner dagen,
Heb ik U gediend, U, Heere!
Strevend naar Uw welbehagen,
Bracht ik offers U ter eere.

'k Heb de veldbloem saamgebonden,
Die de stille dalen sierde,
Of tot kransen ook gewonden,
Als men U in 't Hoogtij vierde.

Later kweekte ik U bloemen,
Van de zoetste en reinste geuren,
Waarop Dietschen hof kan roemen, —
Zacht fluweel, in teed're kleuren. —

En ik fluisterde heur tegen:
„Eer gij sterft aan 's Heeren voeten,
„Vraagt voor mij dan Zijnen zegen,
„Brengt Hem dan mijn huldegroeten,”

Kwam de scheemring plechtig dalen
 Door des tempels heilge koren,
 Dan deed ik in wijlichts stralen,
 Vonken U van liefde gloren.

In het maagdenkleed, het blanke,
 Vierde ik Uw geheimenissen,
 Onder jubelend gedanke, —
 Zoete erinn'ring, niet te wisschen, —

'k Mocht mijn stemme weldra meng'len,
 In het lied der vrome scharen,
 Die U zingen 't lied der Eng'len,
 Naar den slag der harpenaren.

Wakend aan Uw deurstijl, Heere,
 Smolt ik weg in liefdesmachten,
 Laat mij sterven U ter eere,
 Bad mijn ziel, in teedre klachten.

Ik toch kan geen offers plengen,
 'k Mag Uw naam niet stout belijden,
 'k Mag mij in den strijd niet mengen,
 Die Uw kampioenen strijden.

Maar mij klonk een zacht gefluister:
 „Door u zal een volk Mij roemen,
 „'t Licht gaat op uit nachtelijk duister,
 „De aarde baart haar Schepper bloemen.”

Achter d'overschoone Vrouwe,
 Zacharias' gemalinne,
 En de duive in zoete trouwe,
 Thuring's Heilge Landgravinne,

Heb ik 't levenspad betreden,
Weg vol bloemen en vol doornen,
Maar door arbeid en gebeden,
Toch een weg voor de uitverkoornen.

'k Knielde naast een Bruigom neder,
't Hoofd omkranst met mirt en rozen,
'k Zwoer hem liefde, trouw en teeder,
't Sluierwaas verborg mijn blozen.

Moedersmart en moederweelde,
Gaf dra 't leven meerder waarde,
Waar de zoete hoop door speelde,
Dat ik U een Dienaar baarde.

'k Had mijn wichtje U geheiligd,
Biddend 't onder 't hart gedragen,
Zelfs zijns levenskiem beveiligd,
Voor al wat U kon mishagen.

Had ik niet het woord vernomen:
„Door u zal een volk Mij roemen,”
Neen, dat was geen ijdel droomen,
Dat uit neevlen op komt doemen,

'k Had het diep in 't hart geschreven,
'k Las het aan der sterren transen,
'k Hoorde 't in de stille dreven,
't Bleef mijn levenspad beglanzen.

Dan zag ik mij 't blad ontvouwen,
Dat der toekomst raads'len meldde,
'k Mocht een visioen aanschouwen,
Door welks luister ik ontstelde. —

O, mijn HERMAN, o mijn ZONE,
 'k Borg het diep in mijnen boezem,
 'k Zag U, zeetlend op een trone,
 Gij, toen wichtje in 's levens bloesem, —

Toen bad ik in de angst des harten:
 „Neen, mijn God, niet zooveel glorie,
 „Want de beker Uwer smarten,
 „Biedt der ziele meer victorie.”

'k Zag een trits van vrome vaad'ren,
 (Utrechts roem van 't verst der tijden),
 Tot mijn zoon, mijn HERMAN naadren,
 God, ik zag hem Priester wijden! —

Kind, mijn kindje, zoet en teeder,
 „Wereld in een wieg geborgen,”
 Gij laagst zorgloos sluimrend neder,
 Maar mijn ziele zwoegde in zorgen.

Zal dit handje mij eens bieden,
 't Levend Brood, der Eng'len Spijze,
 En mijn ziel bij 't henen vlieden,
 In doen gaan ten Paradijze? —

God, wat wellust en wat pijnen,
 Zijn mij soms door 't hart gevaren,
 Zefierkus en snerpand schrijnen,
 Sloeg mij langs der ziele snaren.

God, mijn God! O! 't Is gekomen
 Wat het visioen mij beeldde,
 'k Voel mijn harte nu bestroomen,
 Met der heemlen reinste weelde.

Priester is mijn zone HERMAN!
 Hem heeft 't lied der Kerk geklonken,
 Het: „Sacerdos in aeternum,”
 God, mijn ziele is vreugdedronken!

Priester, Priester! Hij, die Zone!
 Die een wereld kon doen luist'ren,
 Toen hij zong van de *) Overschoone,
 Die voor immer hem zou kluistren.

'k Wil U voor dien Zoon nu vragen,
 't Koningspurper der martelie,
 Laat hem kruis en harnas dragen,
 Maar omzwiert met roos en lelie.

Wil een kroon om 't hoofd hem buigen,
 Maar een kroon van hooge waarde,
 Waar de hemelen in juichen,
 En die licht spreidt hier op aarde;

Blijf hem met Uw heil verzaden,
 Blijf hem met Uw gaven sieren,

 Laat ik me in Uw blik nu baden,
 En den jubel met U vieren.

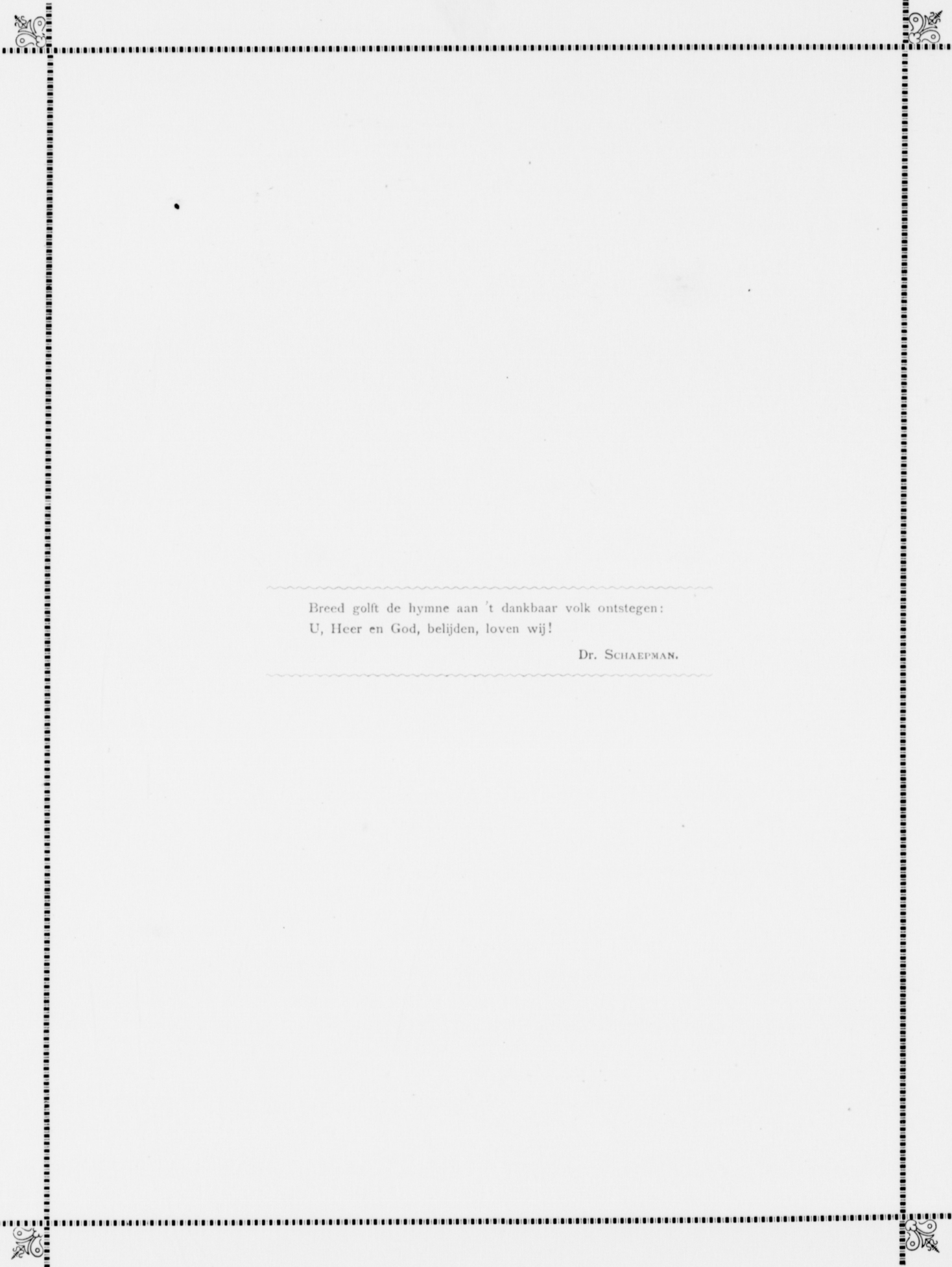
Aldus voltooide de jongeling, die zoo even in de rij der Priesteren had plaats genomen, de laatste strophen zijner moeder. Dan leidde hij haar met liefdevol omarmen buiten de woontente des Heeren, begeerig als hij was in die trouwe moederoogen zijn geluk te zien weerspiegelen.

En de moeder vleide zoo volzalig het hoofd aan de borst des jongen Priesters, en ving den fieren harteklop

*) Hij die den Paus zingt, zingt ook de Kerk, weir Hoofd hij is.

van dat moedig en beminrend hart. Dan zocht haar blik het oog des Zoon, en oog in oog, het aanschijn bedauwt door vreugdetranen, fluisterde zij den jongeling tegen: „Tu es Sacerdos in aeternum.” En hij kustte het voorhoofd der stralende moeder, als wilde hij van zijn verbond ook op haar hoofd voor immer het zegelmerk drukken. En aan dien blik vol heilige liefde gaf hij een vaste plaats in zijn zieleleven; als twee vriendelijke sterren zullen die trouwe oogen geheel zijn levenspad beglanzen, en altijd zal hij er in lezen „Tu es Sacerdos in aeternum.”

Breed golfte de hymne aan 't dankbaar volk ontstegen:
U, Heer en God, belijden, loven wij!

Dr. SCHAEPMAN.

Vrouwe Elisabeth Schaepman-La Chapelle
en de Zegepralende Kerk,
BIJ HET ZILVER PRIESTER-JUBILEUM
VAN
Doctor H. J. A. M. Schaepman.
(1867.) 16 AUGUSTUS (1892.)
Seminarie RIJSENBURG.
Aarts-Bisdom Utrecht.

I.

St. WILLIBRORDUS.

Waar de breede golven druischen,
Brekend op het blonde zand, —
Waar ik 't heillicht heb ontstoken,
Waar ik goden heb gebroken,
Waar ik 't Kruis heb ingeplant, —
In het lage, groene land,
Hoor ik beden murmlen, ruischen,
Hoor ik zangen schaatren, bruisen,
Van de grenzen tot het strand!

St. BONIFACIUS. Neerlands volk heeft stof tot juichen,
't Jubelt in zijn Roem en Kroon
HERMAN JOAN, SCHAEPMANS ZOON.
Laat ons opgaan tot den troon,
En de knieën dankend buigen.

Rei van Utrechts Utrechts Bisdóm, jubel luid;
 H.H. Biss. en Waar wij werkten, waar wij leden
 Mart. Schoot dit Licht zijn stralen uit,
 Op den grond, door ons betreden
 Heeft dien jongen Held gestreden
 Voor den Christus en Zijn Bruid.
 Jubel, nu een schoon verleden
 Zich aan 't heerlijk heden sluit,
 Dat op rijker krone duidt
 Dan de tijd hem nu mag smeden.

Rei van Maagden Verder dan de grenzen reiken, HERMAN
 uit Nederland. (SCHAEPMAN, reikt Uw roem,

Wat al bloemen er ook prijken —
 In den Hof der Moederkerk, —
 Weinig bloemen U gelijken.
 Tegenzang. Neen, geen bloem
 Is meer zoet, meer rein, meer sterk!
 Schoon, in 't gloeiend zonnelicht
 Fier ten hemel opgericht,
 Voor geen enklen storm gezwicht,
 Is Zijn ziele, in 't witte kleed,
 God een bloeme, blank van kleur,
 Die wat tocht haar siddren deed
 Zoeter werd van geur.

De Engel der Als een aadlaar, breed van pennen,
 School THOMAS Zag ik hem naar boven rennen,
 VAN AQUINA. Drinkende van 't licht der zon
 Toen Zijn jonkheid eerst begon,
 Morgenlicht en oostergloren
 Kon alleen die ziel bekoren,
 Die in God slechts leven kon.
 Gode wil hij kennen, eeren,
 En hij zal Hem kennen leeren
 Aan de hoogste wijsheidsbron!

THOMAS
V. KEMPEN.

Als het lam,
Dat langs frische beek gaat weiden,
HERMAN JOAN, liet ge U leiden
In het voetspoor van Uw Heer,
En gij vindt Hem immer meer.
Niet slechts langs de rozendreven
Waar zijn geur U tegenkwam,
Maar den berg op van het leven,
Waar de steilte 't hart doet beven,
Waar de afgrond huivering wekt,
Zoudt ge Uw Meester nader streven,
Zult Ge heel U zelve geven,
Aan de Liefde, die U trekt.

Rei van gezaligde Heil! aan U, Levietenscharen,
Theologanten Die in hooge zielevreugd,
tot de Levieten Naar Uw voorbeeld op moogt staren,
op Rijsenburg. Naar den Leidsman Uwer jeugd,
Naar den Meester, rijk in deugd;
Looft Uw God, met stem en snaren.

Rei van gezaligde Looft Uw God, en weest verheugd!
Levieten tot de Zulk een Meester te evenaren,
studereende te Is het kloekste pogen waard,
Rijsenburg. Op zijn wickslag heen te varen,
Los van de aard,
Tot der ziel de neevlen klaren,
't Oog in 't onbewolkte staart.
Op zijn harpslag God te loven,
't Gaat der aardsche vreugd te boven,
't Is het heil der hemelhoven;
Neen, geen pogen dan gespaard.
Volgt Hem na in 't stout belijden,

In den arbeid, en in 't strijden,
 In de liefde bovenal,
 In de liefde, die na 't lijden
 Heerschen zal!!

Paus ADRIAAN VI Utrecht, mij in 't hart geborgen,
 geb. te Utrecht Waar mijn eerste levensmorgen,
 op * 2 Maart Door de donkre wolken loeg,
 1459. Wolken van de bangste zorgen,
 Zwarter als het zwerk ooit droeg,
 Als ooit lentezon verjoeg.
 Utrecht, dat ik heb gedragen,
 Door de wereld, op den troon,
 Uit het dreigend wolkenjagen,
 Flitsten bliksems, vielen slagen,
 Gruizelend U Bisschopskroon
 Maar ik heb voor U gebeden —
 Stad, waar de asch mijns Vaders rust,
 Stad, van zooveel teederheden,
 Waar me een Moeder heeft gekust, —
 'k Zag U weër in luister kleeden,
 Weer, Uw hooge roep bewust.
 God, die mijn gebed verhoorde,
 U, den dank! —
 Zing Zijn goedheid lofakkoorden
 Cymbelslag en harpenklank —
 Op den dag dat 't licht mij gloorde,
 't Eerste levensmorgenlicht,
 Zag ik nieuwe vonken jagen
 Uit den eeuw'ge zonnewagen,
 Carpineto, groette 't wicht
 Dat voor de aard den naam zou dragen
„Hemellicht!”

*) (1 of 2 Maart). In het twijfelachtige de vrijheid, zegt de H. AUGUSTINUS. Ik veroorloof mij dus aan 2 Maart de voorkeur te geven, daar Paus ADRIAAN, Z. H. LEO XIII en Dr. HERMAN SCHAEPMAN alsdan op één dag aan de wereld geschonken werden.

Alleluja !

Uw genade komt Uw volk al naderbij
 In hetzelfde eeuwgetij,
 Strooit Gij sterren, scheidt Gij zonnen, —
 Vaste Gidsen, Wijsheidsbronnen, —
 Stavende Uw Heerschappij!
 Neerland zoudt Gij ook gedenken,
 Neerland ook een *Lichtbaak* schenken
 Die den eerste levensdag
 Met een Leo vieren mag.
 Maar nog meer, die wij zien blaken
 Voor zijn Kerk, voor 't Volk zien waken,
 Brandend van eenzelfden gloed
 Die een Leo stralen doet.

Neerland, loof en prijs den Heer,
 Breng Hem in Zijn Dienaar eer!
 Alleluja, SCHAEPMANS Zoon,
 Is mijn Land en Kerk een Kroon!

Rei der gezaligde God, zoo wij ook mogen zingen
 boetelingen uit Die van U genade ontvingen, —
 den tijd der Wij, belaadnen met een schuld
 Reformatie. Die ons nog met rouw vervuld; —
 Dan, dan stemmen wij te zamen
 In een jub'lend, dankend „Amen”,
 Waar men HERMAN SCHAEPMAN looft;
 Die in ijver nooit gedooft
 Tracht te wisschen onze vanen,
 Tracht te eff'nen paden, banen,
 Die herleiden tot het Huis
 Dat bekroond is met het Kruis.

Als de scheuring is verdwenen,
 Als Uw kind'ren zich hereenen,
 Dan valt ons de sluier neer,

Dan, dan zien we Uw aanschijn Heer!
 Ach verhaast, verhaast dit uur,
 Zend op aard toch 't liefdevuur!

Martelaren van
 Gorcum en an-
 deren tijdens de
 Reformatie.

In den nacht der zwarte daden
 Viel op ons een lichtstraal neer,
 Als wij daar de ziel in baadden
 Voelden we ons van kracht verzaden,
 Martelglorie, martlaarseer
 Speelden door dien lichtstraal, Heer!

't Dierbaar land, het land der vaadren
 Dronk het purper onzer aadren,
 Ving ons bloed.

Maar als paladijnenstoet
 Gingen wij den trone naadren;
 't Koningspurper, hoog van gloed
 En de kroon uit goud geslagen
 Gingen wij door de eeuwen dragen.
 Neen, ons bloed, dat heeft geboet,
 Doet geen nieuwe veete dagen,
 't Roept, en 't blijft genade vragen;
 Want wat klove ook broed'ren scheidt,
 Zij zijn kind'ren van één Vader
 Die hen de armen tegenbreidt.

Zie, den dag des heils komt nader,
 God zond Zijn Gezalfden af,
 Niet in dreigen, niet in straf,
 Maar met liefde in hart en ader,
 Die hem hooge wijding gaf.
 HERMAN JOAN, Neêrlands stoet,
 Van gezaalgde martelaren,
 Wuift U, heil! en broedergroet,

Doet het lied U tegenvaren :
 „HERMAN JOAN wees gegroet,
 „Moge U, God, voor Neêrland sparen,
 „HERMAN JOAN wees gegroet !!”

VONDEL.

Heel de hemel ruischt van zangen,
 Om dien Zoon van Nederland,
 Die een sier is van zijn stand,
 Priester, Leeraar en Belijder,
 Dichter, Staatsman, wakker Strijder,
 Onverschrokken Paladijn,
 Stralende in Gods zonneschijn.

O, mijn hart brand van verlangen,
 Mocht ik aan de borst hem prangen,
 Van die gulden lippen vangen,
 Heel den goudstroom die daar vliet ;
 Voor een enkel, enkel lied,

Gaf ik gaarne bundels zangen,
 Want, wat lof de faam mij biedt,
 Neen, zóó zuiver zong ik niet.

Hooge geest, nooit bleeft Gij zweven,
 Boven poelen, grauw van damp,
 Waar de blanke bloemen sneven;
 Neen, ge ontsteegt het aardsche kamp,
 Om de lier in 't licht te doopen,
 Keerdet Gij tot de aarde weêr,
 't Vleugelpaar van goud bedropen,
 Dan, dan vielen paarden neêr.

O, hoe prangt mij 't zoet verlangen,
 Mocht ik U in de armen vangen,
 En U dragen in het licht
 Stroomend van Gods aangezicht,
 Om dan samen God te loven,
 Want Zijn schoonheid gaat te boven

Wat in dichterbrein ooit klom;
 Kom, o! Zanger, kom, o, kom!

PIUS IX.

Aan mijn voeten zat hij neder
 In zijn eerste blonde jeugd;
 HERMAN SCHAEPMAN, 'k zie U weder,
 Kind in eenvoud, man in deugd;
 Met een harte trouw en teeder,
 Maar in vorstelijke kracht
 Als geen zoon van dit geslacht.
 't Scheen of 't bloed der Batavieren
 Weer die aadren door mocht zwieren.
 't Scheen of d'ouden heldengeest —
 Zich bekleedend met dien leest, —
 Weer op aarde rond kwam waren
 Om te strijden voor zijn God,
 Om in 't tarten der gevaren,
 Om bij 't stormen van het lot
 De eeuwge Wijsheid te openbaren
 Die zich uit in 't *hoogst gebod*.

'k Heb voor 't kleine Land gebeden
 Dat mij zulk een Zone zond,
 Hij, die naast zijn broed'ren stond,
 Die met andre wapnen streden,
 Maar wien de eenen band verbond;
 „Trouw aan God, aan Kerk en zeden,
 Trouw aan den Geboortegrond!”

Neerland, jubel in Uw zoon,
 'k Zag den *Doctorshoed* hem sieren,
 Eik en lauwer dien omzwieren,
Kunst en *Burgerdeugd* tot loon.
 Zie, nu buigt de Bruid des Heeren, —
 Om zijn blanke trouw te eeren, —
 Hem om 't hoofd een *Zilv'ren Kroon*.

Cardinaal
MANNING.

Maar die kroon draagt meerder glanzen
Als het zilver bieden kon,
Kroon waarom de vonken dansen,
Kroon gesmeed uit 't licht der zon
Die, Gerechtigheid geheeten,
Stralen schiet,
En den arme, lang vergeten,
Hope biedt!

Heil hem die den dag doet rijzen,
Die de schaduw ondervangt
Die nog over 't menschdom hangt;
Straks zal alle volk hem prijzen,
Als zich 't breede licht verbreed,
't Menschdom zich in luister kleedt,
En langs zonnebanen treedt.

Vereenigd
Loflied.

Laat ons opgaan tot den Heer,
Looft Hem, alle volk en talen,
Alle lof keer tot Hem weër;
Hij, zend licht in duist're dalen,
Held're fakkels doet Hij stralen,
Looft Hem, immer; immer meer!!

God, in Zijn Heerlijkheid.

II.

In het licht van eigen stralen,
 Op den troon die luister schiet,
 In een glorie niet te malen
 Die zich eind'loos overgiet, —
 Waar elk schepsel door geniet
 Levensblijheid, levensweelde,
 Als geen droom ooit Dichter streeelde,
 Als geen zanger in een lied
 Ooit het luistrend oor herteelde,
 Als geen zwijmelbeker biedt, —
 Zetelt Hij, — die onbegonnen
 Troont in hooge heerlijkheid
 Die Hij zelf zich heeft bereid, —
 Zetelt de Oppermajesteit;
 Wat zijn bij Haar aanschijn zonnen?
 Fakkels zonder lieflijkheid.
 't Aanschijn Gods, het is *de* schoonheid,
 Die zich duizendmaal herbeeldt,
 In het oog dat zoet gestreeld
 Zich in 't vol genot mag baden,
 Maar in de eindelooze eeuwigheid
 Zich den blik niet zal verzaden,
 Schoonheid die zich mededeelt,
 En de hoogste liefde teelt.
 Liefde, die geen ander leven
 Leeft, dan 't leven van haar God.
 Kweeker van haar hoog genot,
 Liefde die zichzelf moet geven,

Die van weelde sterven moet;
 Maar die ook den laatsten gloed
 In zijn vonk weer aan voelt glore,
 Door Gods adem naamloos zoet
 Die de vonk weer vlammen doet.
 Sterven en opnieuw geboren
 Tot des levens overvloed,
 Is der zaalgen toebeschoren
 Die zich in het schoon verloren
 Dat de Hoogste Majesteit
 Uitstraalt, en verbreidt!

Vrouw Elisabeth Schaepman-La Chapelle.

Voor den troon, omstuwt van Eng'len
 Die met harp of citherslag
 Zich in 't lied des zaalge meng'len
 Die daar zingen mag,
 Zong een Moeder 't lied der eere
 Rein en teêr,
 Lei een Moeder, voor haar Heere,
 Goud en wierook neer.
 Goud en wierook die haar Zone
 Voor zijn Schepper gaadren mocht
 Die hij voor zijn arbeid kocht,
 Die hij vroeg als 't eenig loone
 Dat hij zocht.

Goud en wierook, zong de Moeder,
 Boden Koningen U aan
 Met de myrrhe, goede Meester,
 Van des levens droef bestaan.
 Goud en wierook won mijn HERMAN
 Voor zijn Koning, voor zijn Heer,
 'k Leg, mijn God, zijn rijke gave
 Juichende aan Uw voeten neer.

Goud en wierook won mijn HERMAN
 Waar hij voor Uwe eere streed,
 Myrrhe heeft hij ook gewonnen
 Onder 't vlijmendst zieleleed,
 Maar in dit oneindig Eden
 Offert men geen myrrhe U meer,
 't Myrrhekruid heeft hij behouden,
 Tot zijn eigen heil, o, Heer!

„Maar ik bied U nog een roze,
 Roze, hem aan 't harte ontgroeid,
 Maar ik bied U nog een lëlie,
 Naast die roze opgebloeid,
 Dan nog draag ik vele bloemen,
 Die hij kweekte te Uwer eer,
 Zoo het mij vergunt zal wezen,
 'k Strooi ze voor Uw trone Heer.”

Engelen zingen: Strooi, o moeder, strooi de bloemen,
 Strooi ze voor des Heeren troon,
 Blijde moeder, die kunt roemen
 Op een Zone, als Uw Zoon.

Zij strooide de bloemen op 't maatgeluid,
 Dat zong: „O moeder strooi bloemen uit,
 't Zijn schoone bloemen van zoete geur,
 't Zijn Dichterbloemen in blanke kleur;
 O, blijde moeder, strooi voor Uw Heer,
 De bloemengaven Uws HERMAN's neer.”

Zij strooide bloemen zoo rijk zoo schoon,
 't Was 't heele leven van haren Zoon,
 Der onschuld bloeme, der liefde bloem,
 De bloem der trouwe, den krans van roem,

Des Priesters bloeme, een lelievat,
 Met keurgesteenten als overspat,
 De Passiebloeme, 't Vergeet-mij-niet,
 Dat zij bij 't scheiden hem achterliet,

Maar breed en breeder ontplooit zich 't koor,
 De zangen schallen de bogen door,
 En ondervangen door andren toon,
 Zijn 't zangfestoenen, om bloementroon.
 De schat der bloemen zij mindert niet,
 Maar smelt te zamen met 't Englenlied;
 De tonen nemen de bloemen op,
 De bloemen stijgen met 't lied in top,
 De bloemen golven van kring tot kring
 Zooals de toonval ze ving en ving,
 De zangen rollen in bloemen voort,
 De bloemen zingen een lofakkoord.
 De Serafs wiegen op bloemenkrans,
 De Cherubs dansen een bloemendans,
 De Cherubs strikken een bloemenkleed
 Dat om de schoud'ren der Vrouwe gleed;
 Dan buigen Eng'len, zoo wonderschoon,
 Van 't goud des Zone der Vrouwe een kroon.
 De rei van zangers met elpen lier,
 Stemt nu de luite in hooger zwier.

Wat al schoonheid 't oog ook kluister
 Het is luister van Uw luister,
 Zonder U is alles duister,
 Alles dood.

Wat al licht in 't hart komt dalen
 God des lichts, het zijn Uw stralen,
 Die Gij eindelooze malen
 In Uw scheps'len overgoot.
 Komt de liefde 't harte streelen,

Daar komen zij in Hollands tale zingen,
Al zong hun moeder soms in andren klank,
Daar komen zij zich voor Gods troon verdringen,
En brengen hem om Hollands Zone dank.

Lofpsalm
van
St. WILLI-
ERORDUS.

Lofzang
van
Paus
ADRIAAN VI.

Koor
van
Heiligen.

PIUS IX.

Wat reuzentaak ge U ook hebt onderwonden,
 Hoe weiflend soms de zege zwenkt,
 De dag breekt aan, die de overwinning schenkt!

Koor van geza- Zegen de vane ontrolt door Zijn hand,
 ligde Nederlan- Zegen haar, Heer.
 ders. Maak van ons Neerland in waarheid *Uw* land,
't Land Uwer eer!

Zalige CANISIUS. 'k Breng U een veder, met gouden schacht,
 Een blanke veder, zoo vol van pracht.

Monseigneur 't Is HERMAN's veder, gewet ten strijd,
 SMITS. De gouden veder, Uw dienst gewijd.

ALBERDINGK Aanzie dit wapen, en zegen het,
 THIJM. Dit blanke wapen, zoo onbesmet

Koor van geza- Dat nieuwe glorie
 ligde Die veder wacht,
 Nederlandsche God der victorie,
 Schrijvers. In Uwe kracht.
 Zij zegevieren in 't oorlogsspel,
 Als 't vlamdend wapen van Michaël!

God, ziende „Zwijg, zang'ren zwijg. De wierook geurt mij
 het Dankoffer tegen,
 van den Jubilaris. Het offer ving in 't aardsche heilig aan,
 Hij, die 't Altaar tot off'ren heeft bestegen
 In 't Bruilofskleed, zal zelf ten offer gaan.

Ik wil elk woord in 't minnend harte drinken,
 Want ja, mijn harte mint, het mint dien Zoon;
 Op aard zal ik hem in den boezem zinken,
 Hier is mijn hart zijn wijkplaats, ja zijn woon!

.

Ik zie me als kind in Bethl'hems stalle weder,
 Mijn HERMAN juicht in 't lied der Eng'lenschaar,
 Nu streelt hij mij, zoo teeder, o! zoo teeder,
 Ik wordt zijn streeling en zijn kus gewaar.

Hij volgt mij waar ik 't rijk mijns Vaders kondig,
 Hij waagt zich op der baren wild geklots,
 En hij belijdt, met Petrus, mij volmondig:
 „Gij zijt Gods Zoon, Gij zijt de Christus Gods.”

Het Credo springt met kracht bij hem uit de ader,
 Hij ziet mij aan en zegt: „Gij weet het, Heer!”
 Ja, trouwe Zoon, Gij kwaamt mij altijd nader
 In vol geloof; geen afstand scheidt ons meer.

't Hosianna schalt, toch voelt hij 't hart zich beven, —
 Het palmgewuif verbergt geen Golgotha, —
 Ter Paaschzaal zal hij zich voor de eeuwen geven
 En Ik geef mij, door de eeuwen, uit genâ!

Hij volgt mijn spoor, geen smart zal hem verschrikken,
 Wat deert het hem den Meester naakt te zien,
 Schoon zijt Ge, o, Koning! — roept hij — voor mijn blikken,
 Dan buigt hij 't hoofd tot op mijn wank'len knieën,

Hij zal, om mij, de striemen niet ontvaren,
 Hij biedt de wang als mij een kaakslag dreigt,
 Hij zal den gang ten kruisberg zich niet sparen,
 Hij vangt mijn hoofd wanneer 't zich, stervend, neigt.

Ja, HERMAN, ja! 'k wil aan Uw boezem rusten,
 Uw trouwe borst, van iedre zelfzucht vrij,
 O, Zoon, mijn Zoon, geniet de hemellusten,
 Proef Uwen God, op dit Uw Jubelty!

Neen stoor mij niet in dit zoo zoet omarmen,
 Houdt d'adem in, o schaar die mij omringt,
 Hij poogt mijn koude door zijn gloed te warmen,
 Bij 't offer van zichzelve, dat hij zingt.

.

Genoeg mijn Zoon, het is genoeg geleden,
 Des Kruises offer is opnieuw gebracht,
 't Ontsloot, hem die gelooft, dit heerlijk Eden,
 Zie op, mijn Zoon, aanschouw wat U hier wacht!"

En 'toog bedauwt, dat met JOANNES weende,
 Ziet op, en blik in 's Meesters aangezicht, —
 Waar liefde en lach het hoogste schoon aan leende —
 En ziet Zijn God, omgolft van hemellicht!

Der moedermin wil ook de Koning eeren,
 Der Vrouwe breidt Hij mede de armen op',
 En beiden luist'ren aan de borst des Heeren,
 Naar 't lied der liefde: „Jezus' harteklop.”

.

En Zoon en Moeder smaken zaligheden,
 En lisp'len saâm, van 't heerlijk lot,
 Dat door genâ, en arbeid, en gebeden,
 Den sterv'ling wacht, in God!

De bloemen hernamen haar sierlijken dans,
 't Gewelf ook glinstert in liefdeglans,
 De luiten kweelen der liefdetaal,
 De wierook dwarrelt uit gouden schaal,
 De lach des Konings is aller lach,
 Een liefdehemel, een Bruiloftsdag.

De moeder zuchtte: „Ach, bleef 't zoo, Heer!”

.....
 Toch gaf ze, om Neêrland, haar HERMAN weêr!!

.....
 En Neêrland groet Hem, zoo fier, zoo blij,
 En prijst Jehova, om 't Jubeltij!

VERBETERING.

Lees op pagina 9 aldus:

het bidsnoer was haar uit de vingeren gegleden,
en het eenige wat de wereld van het ongeziene *nog*
met, enz.

